

ISO/ANSI C – zm. dynamiczne

Listy dwukierunkowe – usuwanie:

```
struct film_t *wsk, *nowy;  
wsk – wskazanie na element, po którym znajduje się element do  
usunięcia  
usun – wskaźnik pomocniczy  
  
usun = wsk->nast;  
wsk->nast = wsk->nast->nast;  
wsk->nast->poprz = wsk;  
free (usun);
```

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

155

155

ISO/ANSI C – zm. dynamiczne

Listy dwukierunkowe – usuwanie:

```
struct film_t *wsk, *nowy;  
wsk – wskazanie na element, przed którym znajduje się element  
do usunięcia  
usun – wskaźnik pomocniczy  
  
usun = wsk->poprz;  
wsk->poprz = wsk->poprz->poprz;  
wsk->poprz->nast = wsk;  
free (usun);
```

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

156

156

ISO/ANSI C – zm. dynamiczne

Wnioski:

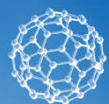
- Listy są przydatne szczególnie wtedy, gdy:
 - Dodawane są lub usuwane dowolne elementy ciągu, oraz
 - nie jest znana ich liczba.
- Tablice i pliki również umożliwiają wykonanie tych operacji, ale..
 - dla tablicy musimy przepisywać elementy leżące za wstawianym lub usuwanym elementem, a dla plików musimy przepisywać całe pliki.
- Tablice są wygodniejsze do realizacji operacji wyszukiwania, przeglądania i dostępu do wybranego elementu. (dla tablicy posortowanej oszacowanie z góry kosztu tzw. wyszukiwania binarnego to $\log(n)$, natomiast dla list stosowane jest wyszukiwanie liniowe – n).

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

157

157

ISO/ANSI C Typy pochodne

158

ISO/ANSI C – typy pochodne

Najbardziej nawet złożone struktury mają swój typ, który można zapisać za pomocą istniejących podstawowych typów danych

Przykład:

```
int tab[] = {1,2,3};  
int *y[3] = { tab, tab, tab };  
int (*z)[3] = &tab;
```

Takim złożonym typom można nadać *aliasy* (nazwy) za pomocą deklaracji **typedef**

Przykład:

```
typedef int T[];  
typedef int *T3Wsk[3];  
typedef int (*WskT3)[3];
```

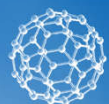
```
T tab = {1,2,3};  
T3Wsk tab1 = {tab, tab, tab};  
WskT3 tab2 = &tab;
```

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

159

159

ISO/ANSI C Obsługa błędów

160

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Poprawa obsługi błędów to jedna z najpewniejszych metod tworzenia solidnie działającego kodu

Źródła błędów w działających programach – sytuacje niezgodne z oczekiwaniami autora programu, ale potencjalnie możliwe do wystąpienia

Przyczyna:

falszywe oczekiwania autora programu wynikające z lenistwa, albo z „wishful thinking” czyli pobożnych życzeń autora, że wszystkie warunki prawidłowej pracy zostaną spełnione przez użytkownika, zanim uruchomi on program, albo..

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

161

161

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Obsługa błędów w C polega na kontrolowaniu rezultatów wykonania wywoływanych funkcji i powiązaniu z tymi rezultatami kodu obsługującego błąd.

Przykład:

Otwieranie pliku (*może się udać, lub nie*).

```
FILE* stream;
char s[100];

...
stream = fopen( nazwa_pliku, "r" );
fscanf(stream, "%s", s);
```

Czy ten kod jest bezpieczny?

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

162

162

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Przykład:

```
FILE* stream;
char s[100], file_name[100];

...
stream = fopen( nazwa_pliku, "r" );
if (stream == NULL) /* sprawdzamy, czy otwieranie się powiodło */
    ...
```

Co powinno się znaleźć w miejscu kropeczek?

1. Przerwanie pracy całego programu
2. Wyświetlenie komunikatu o problemie i powrót sterowania do początku działania programu
3. Powrót sterowania do miejsca, w którym pobierana jest nazwa pliku

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

163

163

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Podstawowa strategia obsługi błędów – sprawdzanie wartości zwracanej przez funkcję biblioteczną, której wywołaniu mogło towarzyszyć pojawienie się błędu

Jeżeli informacje zwracane przez funkcję biblioteczną są zbyt proste, dodatkowo wykorzystywana jest zmienna globalna przechowująca kod błędu: **errno**

Zmienna **errno** ma ustawiany kod błędu w momencie wywołania żądania systemowego, takiego jak np. próba otwarcia pliku.

Należy ją od razu odczytać, bo następne wywołanie może spowodować kolejną zmianę jej wartości.

Mając kod błędu możemy zażądać tekstu odpowiadającego temu kodowi i w ten sposób dowiedzieć się czegoś więcej

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

164

164

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Constant	System error message	Value
E2BIG	Argument list too long	7
EACCES	Permission denied	13
EAGAIN	No more processes or not enough memory or maximum nesting level reached	11
EBADF	Bad file number	9
ECHILD	No spawned processes	10
EDEADLOCK	Resource deadlock would occur	36
EDOM	Math argument	33
EEXIST	File exists	17
EINVAL	Invalid argument	22
EMFILE	Too many open files	24
ENOENT	No such file or directory	2
ENOEXEC	Exec format error	8
ENOMEM	Not enough memory	12
ENOSPC	No space left on device	28
ERANGE	Result too large	34
EXDEV	Cross-device link	18

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

165

165

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Jeżeli chcemy wyświetlić użytkownikowi komunikat z tekstem odpowiadającym kodowi błędu:

char *strerror(int errnum);

Funkcja zwraca tekst, który odpowiada opisowi kodu błędu.

```
file = fopen( fname, "r" );
if (file == NULL) {
    printf("Error while trying to open '%s': %s\n",
           fname, strerror( errno ));
    ...
}
```

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

166

166

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Zamiast:

```
file = fopen(fname, "r");
if (file == NULL) {
    printf("Error while trying to open '%s': %s\n",
           fname, strerror(errno));
    ...
}
```

Można też napisać:

```
file = fopen(fname, "r");
if (file == NULL) {
    printf("Error while trying to open '%s': %s",
           fname, strerror(NULL));
    ...
}
```

Wtedy zostanie wypisany komunikat właściwy dla ostatniego wywołania, które wygenerowało błąd, zakończony znakiem nowej linii.

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

167

167

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Standardowy strumień dla komunikatów o błędach: **stderr**

Tam zwykle wypisujemy komunikaty o błędach, np.:

```
fprintf(stderr, "%s", "Błąd otwarcia pliku");
```

W przypadku wystąpienia błędów przy wywołaniu funkcji bibliotecznych, zrzęcznie jest wysłać systemowy komunikat o błędzie do strumienia **stderr** za pomocą funkcji **perror**:

```
void perror( const char *string );
```

Zmienna *string* zawiera komunikat użytkownika. Zaraz za nim zostanie wypisany komunikat systemowy o błędzie.

Wywołanie:

```
perror( "Błąd otwarcia pliku" );
```

wypisze w oknie konsoli komunikat będący złożeniem dwóch – komunikatu użytkownika i komunikatu systemowego:

```
Błąd otwarcia pliku: No such file or directory
```

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

168

168

ISO/ANSI C – obsługa błędów

W trakcie działania na pomyślnie otwartym pliku (zapisywania lub odczytywania) mogą również pojawić się błędy.

Aby sprawdzić flagę błędu:

```
int ferror( FILE *stream );
```

Przykład:

```
FILE * pFile;
pFile=fopen("myfile.txt", "wb");
if (pFile==NULL) perror( "Error opening file" );
else {
    fwrite( buffer, sizeof(buffer), 1, pFile );
    if (ferror( pFile ))
        perror( "Error writing to myfile.txt" );
}
```

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

169

169

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Aby oczyścić flagi błędu i flagę końca pliku dla otwartego pliku:

```
void clearerr( FILE *stream );
```

Flagi błędu i końca pliku nie są automatycznie czyszczone, ale pozostają póki nie zostanie wywołana funkcja **clearerr**, **fseek**, **fsetpos**, lub **rewind**.

W przeciwnym razie każda kolejna próba działania na takim pliku będzie ciągle zwracała raz ustawiony kod błędu.

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

170

170

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Wyszukiwanie błędów w nowym kodzie

Oprócz błędów wynikających z zewnętrznych warunków w których pracuje program są jeszcze błędy, których źródłem jest sam autor kodu, tj. błędy związane z niepoprawnym zakodowaniem algorytmu

Typowy błąd: dopuszczenie do sytuacji, w której program nadał zmiennej wartość spoza zakresu przewidzianego przez programistę, tj. dla której nie ma właściwej obsługi i stąd program próbował:

- dzielić przez zero
- obliczyć pierwiastek z liczby ujemnej
- robić coś równie nierozsądnego

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

171

171

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Intuicyjne rozwiązanie: dodanie sprawdzenia, czy zmienna ma wartość należąca do dozwolonego zakresu:

Przykład:

```
void printd(int n) {
    if (n<=0) { /* n może mieć tylko wartości dodatnie */
        printf("uwaga: n<=0!\n");
        return; }
    ...
}
```

To zwiększa liczbę linii kodu, komplikuje kod i spowalnia działanie programu.

Takie sprawdzenia stają się zbędne, kiedy już program jest wytestowany i wiadomo, że funkcja NIGDY nie zostanie wywołana z argumentem o wartości 0 lub mniejszej.

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

172

172

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Potrzebny jest prosty mechanizm, który będzie sprawdzał poprawność warunku logicznego, sygnalizował, kiedy jest nie spełniony, oraz zniknął, kiedy tworzona jest finalna postać programu.

void assert(int expression); **<assert.h>**
Sprawdza wartość wyrażenia logicznego i jeżeli jest spełnione, nie robi nic. W przeciwnym przypadku przerywa działanie programu i wyrzuca komunikat do standardowego strumienia wyjściowego. Komunikat zawiera: treść warunku, nazwę pliku źródłowego i numer linii.

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

173

173

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Przykład:

```
void printd(int n) {  
    assert(n>0);  
    ...  
}
```

Jeżeli zmienna n ma wartość większą od zera, nie dzieje się nic.

W przeciwnym przypadku dostaniemy w oknie konsoli komunikat:

Assertion failed: n>0, file main5.c, line 34

*This application has requested the Runtime to terminate it in an unusual way.
Please contact the application's support team for more information.*

*Ten komunikat zawiera wszystkie niezbędne informacje,
aby ułatwić znalezienie błędu w swoim programie.*

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

174

174

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Czy przerwanie działania programu to nie jest zbyt drastyczne rozwiązanie?

W praktyce znacznie gorszym pomysłem byłoby dopuszczenie do dalszego działania programu w sytuacji, kiedy nie są spełnione podstawowe założenia projektanta i program wymaga poprawek.

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

175

175

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Użycie

```
assert(n>0);
```

jest prostsze i wymaga mniej pisania niż:

```
if (n<=0) {  
    printf("uwaga: n<=0!");  
    exit;  
}
```

Ponadto *znika* w finalnej wersji programu. ☺

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

176

176

ISO/ANSI C – obsługa błędów

- Aby **assert** zadziałał, kompilacja kodu musi być wykonywana w trybie generującym dodatkowe informacje dla debuggera. Ten tryb pozwala np. na krokowe wykonanie kodu i obserwowanie wartości zmiennych w poszczególnych krokach wykonania, co jest przydatne podczas tworzenia i poprawiania kodu.
- Finalna wersja kodu (tzw. *release*) jest generowana zawsze przy wyłączonym trybie generowania dodatkowych informacji dla debugera (wtedy program jest mniejszy i działa szybciej).
- W tym trybie wszystkie wywołania **assert** są ignorowane przez kompilator dzięki odpowiednim dyrektywom preprocesora w kodzie - żaden kod dla wywołań tej instrukcji nie jest generowany.

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

177

177

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Uwaga!

Ponieważ po wyłączeniu trybu debugera asercje znikają z programu, nie wolno umieszczać w nich instrukcji dokonujących zmiany wartości zmiennych w programie, lub dokonujących jakichkolwiek innych działań na danych, np.:

```
func(void)  
{  
    int c;  
    assert((c = getchar()) != EOF);  
    putchar(c);  
}
```

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

178

178

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Tryb kompilacji można ustawić poprzez napisanie odpowiedniej instrukcji w pliku programu

Ta instrukcja to utworzenie określonej stałej. Tworzymy ją używając dyrektywy preprocesora **#define**

Użycie **#define** - przykłady:

```
#define MyName Krzysztof  
#define TrybCichy
```

W drugim przypadku stała **TrybCichy** ma wartość pustą, ale istnieje, dlatego można teraz sprawdzać jej zdefiniowania pisząc:

```
#ifndef TrybCichy  
...  
#endif
```

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

179

179

ISO/ANSI C – obsługa błędów

Aby wyłączyć sprawdzanie asercji można przed odwołaniem się do biblioteki `assert.h` utworzyć stałą **NDEBUG**.

Przykład:

```
#define NDEBUG  
#include <assert.h>
```

...

Trzeba jednak być świadomym ewentualnych skutków ubocznych takiego postępowania. Jeżeli nie wiesz, jakie skutki może powodować w kodzie użycie dyrektyw wpływających na działanie kompilatora, to jest pierwszy powód, dla którego nie powinieneś ich używać.

© UKSW, WMP, SNS, Warszawa

180

180